BETÆNKNING

Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget

vedrørende

Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap

Fremsat af Naalakkersuisoq for Sundhed og Personer med Handicap

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Pipaluk Olsen, Demokraatit, formand
Medlem af Inatsisartut Aki-Matilda Høegh-Dam, Naleraq, næstformand
Medlem af Inatsisartut Bo Martinsen, Demokraatit
Medlem af Inatsisartut Paarma Lund Kreutzmann, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Bentiaraq Ottosen, Atassut

Udvalget har efter 1. behandlingen 25. september under EM2026 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Lovforslagets overordnede formål er at fremme, beskytte og sikre, at alle personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne fuldt ud kan nyde deres menneske- og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre. Det langsigtede mål er at understøtte et samfund, hvor børn, unge og voksne med handicap har lige muligheder for at deltage aktivt og udnytte deres fulde potentiale i samfundet. Lovforslaget har forankring i FN's handicapkonvention.

Lovforslaget introducerer en række ændringer på handicapområdet, herunder:

Efterværn: Der indføres et nyt kapitel om efterværn, der forpligter kommunerne til at støtte unge med handicap i alderen 18-23 år i overgangen til voksenlivet.

Pasning af nærtstående: Nærtstående med tilknytning til arbejdsmarkedet, får jf. §30 mulighed for at blive ansat til varetagelse af den daglige omsorg og pasning af personen med handicap i en begrænset periode (6 måneder med mulighed for 3 måneders forlængelse).

Nye støttemetoder: Med lovforslaget etableres der jf. §35 og §36 lovhjemmel til at tilbyde gruppebaseret hjælp og støtte samt individuel tidsbegrænset optræning og støtte til udvikling af færdigheder.

EM2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

Digitalisering af sagsbehandlingen: I forslaget lægges der op til en implementering af et fælles offentligt IT-sagsbehandlingssystem i kommunerne og Naalakkersuisut.

Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut
Lovforslaget fik en overvejende positiv modtagelse under førstebehandlingen og blev henvist til Familie- og Sundhedsudvalget.

Flere partier fremhævede en bekymring for de angivne økonomiske konsekvenser, hvor partierne henviste til høringssvarene fra kommunerne. I den forbindelse blev det også understreget, at der bør afsættes midler svarende til kommunernes øgede forpligtigelser. Der var derfor et ønske om, at de økonomiske konsekvenser belyses grundigt under udvalgsbehandlingen.

Et flertal i Inatsisartut støttede forslaget og henviste forslaget til udvalgsbehandling.

Høringssvar
Forslaget har i perioden fra den 23. marts 2026 til den 23. april 2026 været i offentlig høring på Naalakkersuisuts høringsportal. Lovforslaget har desuden været i direkte høring ved relevante interessenter. Høringssvarsnotatet er vedlagt lovforslaget, hvor bemærkningerne er gengivet og kommenteret af Naalakkersuisut.

Udvalget bemærker, at flere væsentlige høringsparter, har rettet kritik mod høringsprocessen. Parterne påpeger, at en høringsfrist på fire uger er for kort. Dette gør de med henvisning til lovforslagets kompleksitet og dens omfattende materiale.

Udvalget noterer sig, at gældende retningslinjer for høringer er overholdt. Til trods for dette ønsker Udvalget at understrege vigtigheden af, at høringsparterne gives rimelige vilkår til udarbejdelse af deres svar, da dette er afgørende for lovgivningens kvalitet.

Forslagets økonomiske konsekvenser
De økonomiske konsekvenser ved forslagets realisering er beskrevet under forslagets almindelige bemærkninger. Det er her anført, at der alene er lavet beregninger på de økonomiske konsekvenser af de nye bestemmelser i forslaget, mens de økonomiske konsekvenser af videreførte bestemmelser efter gældende lovgivning er overført til kommunerne via det kommunale bloktilskud eller afsat på finansloven.

I lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår det, at forslaget vil medføre samlede merudgifter i alt 41,2 mio. kr. i perioden 2027-2030. De forventede årlige merudgifter fremstilles således: 12,8 mio. i 2027, 11,8 mio. i 2028, 8,8 mio. kr. i 2029 og 7,8 mio. kr. i 2030. Udvalget skal i denne sammenhæng gøre opmærksom på, at ovenstående udelukkende udgør

EM2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

beregninger på de økonomiske konsekvenser af de nye bestemmelser i forslaget. Videreførte bestemmelser efter tidligere og gældende lovgivning er ikke medtaget i ovenstående.

Udvalget må dog på baggrund af høringssvarene udtrykke en bekymring for, at de angivne økonomiske konsekvenser kan være underestimeret. Kommuneqarfik Sermersooq påpeger i sit høringssvar, at den forebyggende rådgivningsindsats efter §7 potentielt vil overstige anslåede og afsatte 2 mio. kr. Kommuneqarfik Sermersooq skønner, at merudgiften for Kommuneqarfik Sermersooq alene skønnes at udgøre 2-3 mio. kr. årligt.

Udvalget bemærker desuden, at samtlige kommuner i sine høringssvar udtrykker bekymring om forslagets økonomiske realisme. Kritikken går blandt andet på Naalakkersuisuts skøn om, at indførelsen af gruppebaseret støtte vil medføre en årlig kommunal besparelse. Derudover påpeger kommunerne, at lovforslaget vil medføre kommunen nye forpligtelser – herunder udarbejdelse af seksualpolitik og krav om administration af kvalitetsstandarder – der vil medføre merudgifter, som ikke dækkes tilstrækkeligt at de foreslåede bloktilskudsreguleringer.

Udvalget bemærker desuden, at manglen på valide landsdækkende data på handicapområdet skaber en betydelig usikkerhed i alle foretagne beregninger.
Såfremt det efterfølgende viser sig, at udnyttelsen af de nye rettigheder bliver hyppigere end antaget, bør bloktilskuddet genforhandles, således at kommunerne ikke pålægges underfinansierede, lovbundne opgaver.

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
I lovforslagets Almindelige bemærkninger beskrives det, hvordan der vil opstå afledte konsekvenser for arbejdsgiverne såfremt muligheden for pasning af nærtstående med handicap samt muligheden for bostøtte til varetagelse af omsorg i eget hjem, udnyttes.

Konsekvenserne for erhvervslivet vurderes at være blandede. På den ene side beskrives det, hvordan muligheden for pasning af nærtstående vil kunne bidrage positivt til lokalsamfundet og dermed indirekte til erhvervslivet. Dette gøres med henvisning til, at ordningen sikrer økonomisk stabilitet for de berørte familier. På den anden side kan ordningen samtidig medføre, at kvalificeret arbejdskraft for en kortvarig periode trækkes ud af den private arbejdsstyrke. Dette vil være tilfældet når en nærtstående ansættes af kommunen til at passe en person med handicap i stedet for at fortsætte i sin ansættelse i en privat virksomhed.

Udvalget bemærker, at der er en uoverensstemmelse med den grønlandske og den danske version i Almindelige bemærkninger afsnit 4 vedr. økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet. På dansk beskrives det som ”bostøtte til varetagelse af omsorg i eget hjem”, mens det på grønlandsk beskrives som ”boligsikring til varetagelse af som omsorgsperson”.

EM2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

Dette kan misforstås som en økonomisk støtte til bolig. I den danske version er bostøtte en person og ikke et økonomisk gode.

Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed
Nærværende lovforslag forventes ikke at have konsekvenser for miljø og natur.

Lovforslaget forventes dog at have en positiv indvirkning på folkesundheden, da formålet er at give personer med handicap flere rettigheder og muligheder, som forbedrer deres livsvilkår.

Menneskerettigheder og konsekvenser for borgere
Forslaget er forankret i FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap. I Almindelige bemærkninger noteres det, at konventionen er svær at implementere fuldt ud i lovforslaget. Dette fordi nogle bestemmelser er under et andet ressortområde eller under justitsområdet, som ikke er hjemtaget. Udvalget noterer sig, at grundet ratificering af konventionen, har Naalakkersuisut og Inatsisartut en forpligtelse i at konventionen forankres ved lov.
Udvalget har ingen yderligere bemærkninger til dette.

Orienteringsmøde
Naalakkersuisoq for Sundhed og Personer med Handicap indkaldte Udvalget til et orienteringsmøde som fandt sted den 5. oktober. Indkaldelsen er vedlagt betænkningen som bilag 1.

Spørgsmål
Udvalget har til brug for udvalgets behandling af forslaget anmodet Medlemmet af Naalakkersuisoq for Sundhed og Personer med Handicap om at besvare en række spørgsmål. Kopi af udvalgets spørgsmål og Naalakkersuisoq for Sundhed og Personer med Handicap besvarelse er vedlagt nærværende betænkning som bilag 2.

Udvalgets bemærkninger til forslaget
Udvalget finder det positivt, at lovforslaget i højere grad forankres i FN's handicapkonvention og at rettigheder for borgere med handicap søges styrket.

Udvalget bemærker, at der er sproglige uoverensstemmelser og fejl i den grønlandske tekst af lovforslaget, herunder enkelte sproglige fejl og uklare sætninger ved oversættelsen af tekster. Udvalget understreger, vigtigheden af sproglig korrekthed af loven. Loven skal ikke kunne misforstås eller misfortolkes, når formålet er at fremme, beskytte og sikre alle personer med handicap, fuldt ud kan nyde deres menneske- og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod

EM2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

med andre.

Udvalget bemærker, at kommunalbestyrelsen tildeles mange samtidige roller i samme sag, herunder vurderingsinstans, bevilgende instans, driftsherre, klagemodtager mv. Derfor retter en række høringssvar også forvaltningsretlig kritik af lovforslagets kontrolstruktur. Til sammenligning har man i Danmark udpeget Institut for Menneskerettigheder til at fremme og overvåge gennemførsel af FN's Handicapkonvention, sammen med Det Centrale Handicap Råd og Folketingets Ombudsmand. Folketingets Ombudsmand fører tilsyn for at sikre borger med fysisk handicap, har adgang til offentlige faciliteter, på samme vilkår som andre. I nærværende lovforslag er tilsynet udelukkende placeret hos de myndigheder, der selv træffer afgørelser og driver tilbuddene. Der er med andre ord ingen ekstern, uafhængig instans i forslaget, som kan overvåge, om Grønland reelt lever op til sine forpligtelser efter Handicapkonventionen.

Udvalget bemærker også, at flere høringssvar påpeger kapacitets- og rekrutteringsproblemer i kommunerne. En undersøgelse udarbejdet af NIISIP beskriver, hvordan der i 2022 manglede 155 socialrådgivere på tværs af de fem kommuner[1]. Dette skal ses i lyset af, at flere kommuner bemærker, at forslaget vil føre til en udvidelse og præcisering og kommunens forpligtelser.
Dette kan have en konsekvens i, at den eksisterende personalemangel potentielt kan forværres yderligere som følge af øget arbejdspres.
Derudover påpeges det af høringsparter, at lovforslagets mange "kan"-bestemmelser og vage formuleringer som: "i det omfang det er muligt" reelt kan betyde, at borgerens hjælp afhænger af den enkelte kommunes økonomi frem for borgerens faktisk behov.

Udvalget bemærker desuden, at flere partier under lovforslagets førstebehandling understregede vigtigheden af, at nærtstående familiemedlemmer, der varetager pasning af en person med handicap, jf. §§29-31, også får undervisning og opkvalificering, så de opnår de rette kompetencer til at varetage deres nye opgave.

Slutteligt bemærker udvalget, at erfaringer fra tidligere IT-udrulninger har vist, at processen er ressourcekrævende og ofte resulterer i forlænget sagsbehandlingstid i overgangsfasen. Dette skal ses i lyset af et i forvejen presset velfærdsområde, hvor der er stor mangel på personale, hvorfor det givne tidsplanen for etablering af et fælles offentlige IT-system kan være problematisk og uopnåelig.

[1] pkt232_em2026_handicapstoette_bem_bilag1_da.pdf (s. 138)

EM2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

Udvalgets indstillinger

- Et flertal i udvalget, bestående af Demokraatit, Inuit Ataqatigiit og Atassut, indstiller forslaget til vedtagelse.

- Udvalget anmoder dog om, at forslaget genhenvises til udvalget inden 3. behandlingen, med henblik på behandling af det forventede ændringsforslag, som Naalakkersuisut oplyser at udarbejde i sin skriftlige besvarelse af udvalgets spørgsmål (bilag 2). Derudover mener udvalget, at der er behov for yderligere afdækning af de økonomiske og administrative konsekvenser for kommunerne.

- Naleraq fremkommer med følgende mindretalsudtalelse:

  ”Et mindretal i udvalget, bestående af Naleraq, støtter lovforslagets formål om at styrke rettighederne for personer med handicap, men er bekymret for, at utilstrækkelig finansiering kan tvinge kommunerne i knæ.

  Mindretallet indstiller derfor, sammen med resten af udvalget, at forslaget efter andenbehandlingen henvises til fornyet udvalgsbehandling med henblik på afklaring af de økonomiske forudsætninger og finansieringen. Mindretallet forbeholder sig sin endelige stillingtagen til tredjebehandlingen.”

EM2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Pipaluk Olsen
Formand

Aki-Matilda Høegh-Dam
Næstformand

Bo Martinsen

Paarma Lund Kreutzmann

Bentiaraq Ottosen

EM2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232